

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av prover från långhus i Sällstorps kyrka, Varbergs kommun

Hansson, Anton; Linderson, Hans

2018

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Hansson, A., & Linderson, H. (2018). *Dendrokronologisk analys av prover från långhus i Sällstorps kyrka, Varbergs kommun*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2018:95). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

07 december 2018

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2018:95
Anton Hansson & Hans Linderson
**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV PROVER FRÅN LÅNGHUS I
SÄLLSTORPS KYRKA, VARBERGS KOMMUN**

Uppdragsgivare: Västergötlands museum, Stadsträdgården Box 253, 532 23 Skara, 0511-260 00, info@vgmuseum.se (ref. Robin Gullbrandsson)

Område: Varberg **Prov nr:** 80748-80762 **Antal Borrprov:** 12

Dendrokronologiskt objekt: Takstolar (80748-80753, 80755-80762) Remstycke (80754)

Resultat:

Dendro nr:	Provnr; Objekt bb=bindbjälke högb=högben sb= stödben hanb=hanbjälke Takstolsnr S= söder N= norr	Träd -slag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta års- ring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv- året) S(sommar)	Kommentarer (mer vågad datering inom parentes)
80748	1A; bb 5 S	Ek	84; 1	Ej/0,5 Sp, ej W	1452	E 1462	1462-1476
80749	2A; bb 11 S	Ek	95+ew	Sp13+ew, W?	1462	1463-1474	S 1463-1469
80750	3A; högb 12 S	Ek	98	Sp 15, Nära W	1468	1468-1470	1468-1469
80751	3B; högb 12 S	Ek					Se 15929
80752	4A; sb 13 S	Ek	58; 1+ew	Sp 16+ew, W	1467+ew	Juni 1468	
80753	5A; bb 10 N	Ek	109	Sp 17, W?	1462	1462-1469	1462-1464
80754	5B; bb 10 N	Ek					Se 15932
80755	6A; rem 6/7 S	Ek	61; 1	Ej Sp/ nära Sp	1451	E 1460	1462-1480
80756	7A; bb 6 N	Ek	102+ew	Sp 12, ej W	1465+ew	Juni 1466	
80757	8A; bb 2 N	Ek	101	Sp 16, Nära W	1468	1468-1469	= S 1468 - V 1469/70
80758	8B; bb 2 N	Ek					Se 15936
80759	9A; hanb 16	Ek	63+10; 1	Ej Sp/Sp5? ej W	1439+10	E 1458	Alt 1463-1470
80760	10A; hanb 13	Ek	68; 1	Ej Sp/Sp10,ejW	1452	E 1461	Alt 1452-1465
80761	11A; högb12S	Ek	69; 1+c8	Sp 1, ej W	1450	1460-1470	
80762	12A; högb 8 S	Ek	62+c10	Nära Sp, ej W	1444	E 1455	1456-1469

Resultatuppgifter inom parentes är inte helt säkra uppgifter. 80759: splint otydlig eller nära

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Ekproverna från långhuset dateras till mitten av 1400-talet, och splint i några prover visar på att virket är fällt under några år mestadels i slutet av 1460-talet. Proveniensen är som Stråvalla K:a: Virket har en gemensam källort ifrån norra Halland. Ett jordfunnet objekt på "Rådhusplatsen" i Köpenhamn har sannolikt virke med en gemensam ståndort (id: 60279,2 (268)), då bedömd källort norra Halland.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891